

Social- og ældreminister Astrid Krag's talepapir

Anledning	Samråd om retssikkerhed
Dato / tid	28. januar 2020 kl. 13
Sted	FT S-092
Talens varighed	10 min. (1882 ord)
Talens formål	Besvarelse af samrådsspørgsmål F
Publikum og programpunkt	Social- og Indenrigsudvalget

Samrådsspørgsmål F

"Hvordan vil regeringen sikre bedre retssikkerhed for familierne i sager om underretninger, tvangsfjernelser og tvangsadoptioner? Og mener regeringen fortsat, at tvangsanbringelser og bortadoptioner skal være et mål i sig selv, når retssikkerheden på området ikke er i orden i dag, særligt set i lyset af de tre sager fra Fanø som afdækket i DR1-dokumentaren "Mistænkt for livet" og det forhold, at der er fejl i hver fjerde sag, hvor børn adopteres bort mod forældrenes vilje?"

Det talte ord gælder

Indledning

- Tak for ordet og muligheden for at drøfte et emne, som regeringen netop har lanceret udspil omkring: Udsatte børn og unge. Det står helt centralt for mig og regeringen, at vi skal have styrket dette område.
- I samrådsspørgsmål F bliver jeg bedt om at forholde mig til retssikkerheden i sager om underretninger, tvangsfjernelser og tvangsadoptioner, samt til regeringens dagsorden omkring anbringelser og adoptioner.
- Det er emner, som vi før har vendt her i udvalget, og det er også store emner, der fortjener vores fulde opmærksomhed.
- Men regeringens udspil er endnu bredere. For vi har brug for at sætte ind over hele linjen, hvis vi skal lykkes med at give børnene en tryk og stabil opvækst. Den ambition går jeg ikke på kompromis med.

Anbringelser er ikke et mål i sig selv

- Flere anbringelser og adoptioner skal selvfølgelig ikke være et mål i sig selv. Det vil jeg gerne slå helt fast. Så vi forhåbentlig kan undgå den stråmand i vores videre drøftelse her i dag.
- Regeringen kommer ikke til at sætte et måltal for, hvor mange flere anbringelser eller adoptioner, vi vil opnå. Det vil være dybt useriøst.

- Jeg mener derimod ikke, at det er useriøst at forholde sig til, om der i dag bliver anbragt de børn, der har behov for det. Hvis man spørger mig, er det vores pligt som politikere.
- Dem, der mener, at det er forkert af regeringen at tale om, at flere børn skal have et nyt hjem; de skylder at svare på, om de mener, der bliver anbragt det rigtige antal børn i dag!
- Jeg synes, tallene taler deres eget tydelige sprog.
- Statistikkerne viser, at de fleste anbringelser i dag sker blandt store børn. Vi anbringer næsten fem gange så mange 16-årige som etårige, toårige, treårige eller fireårige.
- Vi ved, at dem, der anbringes første gang som teenagere, klarer sig dårligere end dem, der har været anbragt som små. De får en kortere uddannelse, er oftere på kontanthjælp og kæmper mere med kriminalitet og misbrug end tidligt anbragte.
- Jeg mener, at de børn skulle have haft den rette hjælp langt tidligere, for tidspunktet for anbringelse *har* en betydning. Vi skal sætte ind med hjælpen tidligt, og det betyder også, at der er børn, der skal anbringes tidligere, end de bliver i dag.
- Så børn har en familie, der ikke kun er til låns, og en opvækst præget af stabilitet. Så de ved, hvor de skal fejre deres næste fødselsdag.
- Det kræver, at vi ser børnene og deres behov tidligere og bedre end i dag.

- Derfor er et af vores forslag, at det automatisk skal vurderes, om søskende til anbragte børn også skal anbringes, når anbringelsen skyldes omsorgssvigt fra forældrene.
- De søskende er i udgangspunktet udsatte.
- Over 5000 halv- og helsøskende til anbragte i dag bor stadig hjemme hos familien og får *ikke* nogen social indsats efter serviceloven.
- De 5000 børn vil vi i regeringen ikke lade i stikken med forældre, der før har vist, at de ikke kan tage vare på et barn. Og derfor skal vi tidligt vurdere behovet for hjælp, så vi sætter ind, før skaden er sket.
- Børn har kun én barndom – og den kan ikke gøres om.

Procesfejlene skal rettes, men ingen børn bliver uretmæssigt anbragt og adopteret

- Når et barn anbringes uden for hjemmet eller bliver bortadopteret skal retssikkerheden selvfølgelig være i orden – både for børnene og forældrene.
- Nogle gange når man hører diskussionerne, kan man let få den opfattelse, at retssikkerhed på anbringelsesområdet er en by i Rusland. Det er altså ikke tilfældet!

- Jeg vil derfor gerne – endnu en gang - mane i jorden, at udfordringerne med retssikkerheden betyder, at der er børn, der uretmæssigt bliver anbragt. Det har Retssikkerhedsenhedens undersøgelse jo også vist, som vi drøftede på møde her i udvalget for et par ugen siden.
- I 2018 stadfæstede Ankestyrelsen 99 pct. af de afgørelser om anbringelse uden samtykke, der blev påklaget. Ingen afgørelser blev ændret til hjemgivelse, fordi anbringelsesgrundlaget var til stede i alle sager.
- Dvs. alle de børn, som kommunerne fandt grund til at anbringe, dér var der en god grund til at anbringe.
- Hvad angår adoptionssager, er det Ankestyrelsen og ikke kommunerne, der træffer afgørelsen om adoption uden samtykke. Der er altså altid flere sæt øjne på en sag. I sidste ende kan sagerne blive behandlet af domsstolene. Jeg kan oplyse, at ingen af de sager, der er afgjort ved domstolsbehandling efter lovændringen i 2015, er endt med en ophævelse af den administrative afgørelse om adoption uden samtykke.
- Der er derfor *ikke* tale om, at børn bortadopteret uretmæssigt.
- Men vi kan ikke komme udenom, at der desværre sker fejl i sagsbehandlingen.

- Derfor skal vi have styrket sagsbehandlingen, så kommunerne oplyser sagerne korrekt fra start.
- Ellers risikerer vi, at der opstår mistillid til systemet. Og mistillid til systemet er ikke til barnets bedste. I en retsstat som den danske skal retssikkerheden naturligvis være i orden!
- At der sker fejl, må ikke blive en undskyldning for at lade være med at hjælpe børn med forældre, der svigter. Så svigter vi børnene dobbelt.
- Og så er det helt afgørende, at vi får rettet op på den manglende børneinddragelse i sagsbehandlingen.
- Jeg synes, at det er sigende, at diskussionen om retssikkerhed altid ender med at handle om forældrenes rettigheder. Og det er måske derfor, at vi ikke er lykkedes med at hjælpe udsatte børn og unge bedre i dag.
- Når vi taler om retssikkerhed, siger tallene mig nemlig, at vi ikke gør det godt nok over for børnene.
- Fejlene handler alt for ofte om, at børnene ikke bliver inddraget og hørt godt nok i deres egne sager. Og mine alarmklokker ringer, når jeg læser tallene omkring børneinddragelse i sagsbehandlingen. Fx var reglerne om børnesamtale ikke overholdt i godt halvdelen af de

gennemgåede sager i Børnesagsbarometeret. Og omkring 40 pct. blandt udsatte børn og unge i 12-17 års alderen svarer, at de ikke har fået oplyst deres rettigheder om at få indflydelse i egen sag. Mere end hver fjerde oplever, at de ikke har indflydelse på kommunens beslutninger.

- Derfor vil vi i regeringen styrke børnenes rettigheder, så barnet anerkendes i sin egen ret, og barnet skal vide, at det har indflydelse på eget liv.
- Vi vil give barnet selvstændig partsstatus allerede fra det 10. år. Børn skal have en ret til stabilitet og en ret til at sige nej til samvær. Og vi vil med en rettighedskanon i folkeskolen sørge for, at børn kender deres egne rettigheder.
- Med en ny Barnets Lov vil vi altså sætte barnets stemme over forældrenes. Barnets rettigheder skal altid komme først.

Børnene Først skal bidrage til stabilitet i opvæksten

- Regeringen præsenterede i går vores udspil Børnene Først. Vi vil ikke lade stå til, mens statistikkerne viser, at alt for mange udsatte børn ender som udsatte voksne, fordi vi som samfund ikke formår at sætte ind i tide.

- *Flere skal have et nyt hjem – og de skal have det tidligere.*
Vi skal gøre op med, at anbringelse ses som en sidste udvej. For nogle børn kan det være den rigtige hjælp at blive anbragt, og børnene skal ikke trækkes igennem omsorgssvigt efter omsorgssvigt, før vi tør ty til en anbringelse.
- *Flere skal også have en familie, der ikke kun er til låns.* Og hvor børnene kan slå rod.
- For nogle børn kan adoption være den bedste løsning fra start af. Derfor skal det for de helt små spædbørn være muligt at træffe beslutning om et adoptionsforløb, allerede før barnet er født. Starten af livet skal ikke være præget af omsorgssvigt, men skal kunne begynde i en familie, der står klar med blivende tryghed og kærlighed.
- Men det er ikke kun for spædbørnene, at adoption skal være en mulighed. Muligheden for bortadoption skal lempes, så børn ikke lades i stikken hos forældre, der ikke kommer til at kunne yde dem den omsorg, de har brug for.
- Hvis det er til barnets bedste, skal bortadoption være en mulighed, så det er barnets ret til en tryk og stabil familie, der kommer først.
- Kontinuitet er nemlig så afgørende for en opvækst, især når den allerede har lidt omsorgssvigt. Derfor foreslår vi også,

at det være muligt at gøre en anbringelse permanent, hvis det er til det bedste for barnet og barnets ønske. Og er der opstået en tilstrækkelig tæt relation til plejefamilien, skal adoption være en mulighed. Så barnet har en familie, også når der er 18 lys i fødselsdagskagen.

Diskussionen om retssikkerhed handler for lidt om børnene

- Anbringelser og adoptioner uden samtykke er indgribende indsatser, og derfor er der også høje krav til sagsoplysningen og til retssikkerheden. Det skal der naturligvis fortsat være.
- Men retssikkerhed handler også om, at lovgivningen skal være klar, og det skal være enkelt for fagpersoner at navigere ud fra den. Derfor vil vi med en ny Barnets Lov samle reglerne om støtte til udsatte børn og unge ét sted.
- Samtidigt skal lovgivningen være fleksibel, så der er plads til at tilpasse indsatsen til det enkelte barns ønsker og behov. Det faglige skøn hos dygtige medarbejdere, der er nærmest barnet, skal veje tungere.
- Tiden og energien skal bruges der, hvor det gavner udsatte børn og unge. Og unødvendigt bureaukrati er ikke til barnets bedste.

Børn skal have voksne i deres liv, som de kan regne med

- Vi er nødt til at spørge os selv: Er vi et samfund, der sikrer, at alle børn vokser op med stabile, trygge og kærlige rammer?
- Nej, er det korte svar, det gør vi ikke godt nok i dag. Indsatsen over for de mest udsatte børn er ganske simpelt ikke god nok, og for mange vokser op med omsorgssvigt.
- Børn skal vide, at der er voksne, som vil dem af hjertet, og som de kan regne med. Vi vil give alle børn, der er anbragt på en institution, et tilbud om at få en venskabsfamilie, så de også oplever, hvordan det er at være en del af en almindelig familie. Og en samfundskampagne skal give flere familier lysten til at gøre en forskel i et udsat barns liv.
- Den forskel gør mange plejefamilier allerede i dag. Og vi skal have forbedret vilkårene for dem, så de tilsvarende den vigtige opgave, de løfter, når de åbner deres hjem og giver et barn en ny familie. Både vilkår og støtten skal klæde plejefamilierne ordentligt på, og derfor foreslår regeringen et løft af plejefamilieområdet, hvor det organiseres i regionalt dækkende "plejefamilie-centre".
- Danskere med hjerterum til udsatte børn er nemlig helt afgørende for, at vi kan sikre vores børn en barndom, der er som en barndom skal være: præget af kærlige voksne, der

er der for én, og den tryghed som er nødvendig for, at et barn kan folde sig ud og udvikles som sine jævnaldrende.

Afslutning

- Børnene Først løser ikke alle problemer. Men vi mener i regeringen, at det er et ambitiøst skridt i den rigtige retning. Hen imod dér, hvor vi er et samfund, der sikrer, at alle børn får en tryk og kærlig opvækst.

Jeg glæder mig meget til at drøfte udspillet i de kommende forhandlinger. Vi har med udspillet sagt tydeligt, at regeringen vil sætte børnene først. Det kræver mod. Og jeg håber, at spørgerne kommer til forhandlingerne med det samme mod. Så vi ikke igen skal tale om måltal, men kan tale om det vigtige; nemlig hvordan vi får løftet området til gavn for udsatte børn og unge.